

Hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietintö

Sisältö

Johdanto, Tausta, Tavoitteet.....	2
Jakelu, Vastausohjeet vastaanottajille.....	2
Aikataulu, Vastuuvalmistelijan yhteystiedot:	6
Asiasanat, Linkit.....	6
Valmisteluryhmän mietinnöstä lausuminen Lausunnonantajia pyydetään täyttämään alla olevat kohdat joko valitsemalla haluttu vaihtoehto tarjotuista vaihtoehtoista tai täyttämällä vastauksille varattu tyhjä tekstikenttä. Mikään kohta ei ole pakollinen, joten lausunnonantaja saa itse päättää, mihin kohtiin se haluaa syöttää tietoa. Lausunnon antaminen on jaettu mietinnön sisältönä olevan hallituksen esityksen luonnoksen mukaisesti lukuihin ja niiden teemoihin.	7
Yleisperustelut	7
1. Nykytila.....	7
2. Mietinnössä esitetty hankintalakien systematiikka ja rakenne.....	7
3. Vaikutusarviointi	8
4. Hankintojen valvonta ja neuvonta.....	9
5. Muu lausuminen yleisperusteluista.....	10
Mietinnön lakiehdotukset	10
Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettu laki	10
1 luku - Lain tarkoitus, periaatteet ja määritelmät.....	10
2 luku - soveltamisala.....	11
3 luku - yhteishankinnat ja hankintojen varaaminen	13
4 luku - kynnysarvot ja hankinnan ennakoidun arvon laskeminen	14
5 luku - hankintamenettelyt.....	16
7 Luku - velvollisuus ilmoittaa hankinnoista ja ilmoittamismenettely	19
8 luku - tietojenvaihto	20
9 Luku - hankinnan valmistelu, tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen kuvaus.....	20
10 luku - ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta.....	22
11 luku - kansalliset menettelyt.....	26
12 luku - sosiaali- ja terveyspalveluhankinnat sekä muut erityiset palveluhankinnat	27
13 luku - julkiset käyttöoikeussopimukset	28
14 luku - hankintaa koskevat päätökset ja hankintasopimus	28
15 luku - oikeussuojakeinot	30
16 luku - erinäiset säännökset.....	30
Muuta lausuttavaa mietinnön hankintalakiehdotuksesta	31
Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (ns. erityisalojen hankintalaki)	31
Laki rikosrekisterilain 6 §:n muuttamisesta	31
Muut näkemykset mietinnöstä.....	32

Johdanto, Tausta, Tavoitteet

Johdanto

Hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (hankintalaki), joka korvaisi vuoden 2007 hankintalain, hankinta-asetuksen sekä vuoden 2011 lain sähköisestä huutokaupasta ja dynaamisesta hankintajärjestelmästä. Laissa säädettäisiin edelleen julkisten viranomaisten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien yksiköiden hankintojen kilpailuttamismenettelyistä ja niihin liittyvistä oikeusturvakeinoista. Samassa yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi vastaavat kilpailuttamismenettelyt kattava laki vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (erityisalojen hankintalaki), joka korvaisi vuoden 2007 erityisalojen hankintalain.

Mietinnön valmisteluryhmään ovat kuuluneet puheenjohtaja työ- ja elinkeinoministeriöstä ja jäseninä edustajat valtiovarainministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:sta, Suomen Yrittäjät ry:stä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:sta, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:stä, Suomen Kuntaliitto ry:stä, SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry:stä ja Hansel Oy:stä.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2015. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 18.4.2016, jolloin direktiivien voimaansaattamisaika päättyy.

Tausta

Euroopan komissio antoi joulukuussa 2011 kolme julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevaa direktiiviehdotusta, jotka hyväksyttiin 18 päivänä huhtikuuta 2014 (2014/23/EU, 2014/24/EU ja 2014/25/EU). Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 11 päivänä marraskuuta 2013 julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistusta varten ohjausryhmän sekä valmistelusta vastaavan työryhmän, joiden toimikausi päättyi 30.5.2015. Valmisteluryhmä luovutti 13.5.2015 työministerille työnsä tuloksena syntyneen mietinnön.

Tavoitteet

Lausuntopyynnön tavoitteena on saada tietoon laajasti näkemyksiä työryhmän mietinnön sisällöstä, erityisesti asetettujen kysymysten osalta, hallituksen esityksen laatimisen pohjaksi.

Jakelu, Vastausohjeet vastaanottajille

Jakelu:

Aalto-yliopisto
Akava
Akavan erityisalat
A-klinikkasäätiö
AKT
Asianajajaliitto

Askolan kunta
Autismisäätiö
EETU ry
EK
Eläkeläiset ry
Ensi- ja turvakotien liitto
Epilepsialiitto
ESKOT ry
Espoon ammattioppilaitos Omnia
Espoon kaupungin hankintakeskus
Espoon kaupunki
Finavia
Finnwatch
Fortum
Haltik
Harmaan talouden selvitysyksikkö/ Janne Marttinen
Harvinaiset -verkosto
HAUS
Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö
Helsingin Energia Oy
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä HUS
Helsingin kaupungin hankintakeskus
Helsingin kaupunki
Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymä HSL
Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä HSY
Helsingin yliopisto
JHL
Joensuun kaupunki
Jyty
Jyväskylän Energia Oy
Jyväskylän kaupunki
Jätelaitosyhdistys JLY
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
(perusterveydenhuolto, shp ja ehp)
Kalajoen kaupungin viemärlaitos
Kehitysvammaisten palvelusäätiö
Kehitysvammaisten tukiliitto ry
KELA
Keravan kaupunki
KHO
Kiinteistötyönantajat ry
KKK
KKV
KL-Kuntahankinnat Oy
Kuurojen palvelusäätiö
Lappeenrannan Energia Oy
Lastensuojelun keskusliitto
Liikennevirasto
Linja-autoliito
LVM

Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry
MAO
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Metropolia ammattikorkeakoulu Oy
Mielenterveyden keskusliitto
MMM
Motiva
MP-net
MTK
Myynnin ja markkinoinnin ammattilaiset MMA
Nuorten Ystävät ry
NV-verkosto
Näkövammaisten keskusliitto ry
OKM
Oulun Energia Oy
Oulun kaupunki
Palkeet
Palta ry
PALTA ry
PAM
Parkanon kaupunki
PLM
Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
PKSSKY (shp ja ehv)
Poliisihallitus
Posti
PRO
Puolustushallinnon rakennuslaitos
Puolustusvoimat
Puuteollisuus ry
Pääesikunta
Raaseporin kaupunki
Rajavartiolaitos
Rakennusliitto
Rakennusteollisuus RT ry
Reilu palvelu ry
Riihimäen kaupunki
RISE
Rovaniemen kaupunki
Rovaniemen koulutuskuntayhtymä
SAK
Samfundet Folkhälsan
SamiSoster ry
SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder
Seinäjoen kaupunki
Senaatti-kiinteistöt
Seutuhankinta Oy Kotka
Sininauhaliitto
SLL
SM

Sosiaalialan Työnantajat ry
STM
STTK
Suomen Kuntaliitto
Suomen lääkäriliitto
Suomen Mielenterveysseura
Suomen puheterapeuttiliitto
Suomen Yrittäjät
Super
Syke
Tampereen kaupunki
Tampereen seudun ammattiopisto Tredu
Tehy
Tekniikan akateemiset TEK
Terveyspalvelualan Liitto ry
Trafi
Turun vesi- liikelaitos
Tyrnävän kunta
työ- ja elinkeinoministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työsyke Oy
UM
Vaalan kunta
Vaalijalan kuntayhtymä (erityishuolto)
Valtiokonttori
Valtori
Vammaisfoorumi
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry
Vanhustyön keskusliitto
Vantaan kaupungin hankintakeskus

Lausunto annettu:
6.7.2015

Vantaan kaupunki
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä VSSHP (shp)
Verohallinto
Vesilaitosyhdistys VVY
VM
VNHY
VNK
WWF
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö
Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (yhteistoiminta-
alue)
YM

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan ensisijaisesti tämän palvelun kautta **viimeistään maanantaina 6.7.2015**. Halutessanne voitte vaihtoehtoisesti toimittaa lausunnon sähköpostitse työ- ja elinkeinoministeriöön osoitteeseen kirjaamo(at)tem.fi word-, pdf-, rtf- tai openoffice (odt)-tiedostona. Lausuntoa ei tarvitse lähettää postitse. Lausunnon voi antaa kuka tahansa.

Lausuntopyynnön asianumero on TEM/2221/00.04.01/2013.

Lausuntopyyntö ja luonnos hallituksen esitykseksi löytyvät pdf-tiedostoina kohdasta "Asiasanat, linkit, liitteet". Lausuntopyyntö löytyy lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilta.

Aikataulu, Vastuuvalmistelijan yhteystiedot:

Aikataulu

Lausunto tulee toimittaa tämän palvelun kautta tai edellä vastausohjeissa kuvatulla tavalla työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon viimeistään maanantaina 6.7.2015.

Vastuuvalmistelijan yhteystiedot:

Vanhempi hallitussihteeri Markus Ukkola, työ- ja elinkeinoministeriö. Puh. 029 504 7018, markus.ukkola(at)tem.fi

Ylitarkastaja Tarja Sinivuori-Boldt, työ- ja elinkeinoministeriö. Puh. 029 504 7014, tarja.sinivuori-boldt(at)tem.fi

Asiasanat, Linkit

Asiasanat

julkiset hankinnat, erityisalojen hankintalaki, hankintalaki, käyttöoikeussopimukset, hankintadirektiivi

Linkit

https://www.tem.fi/ajankohtaista/vireilla/lausuntopyyntot/lausuntopyynto_hankintalain_kokonaisuudistuksen_valmisteluryhman_mietinto - Linkki työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuille lausuntopyyntöön ja mietintöön.

Liitteet:

Valmisteluryhmän mietinnöstä lausuminen Lausunnonantajia pyydetään täyttämään alla olevat kohdat joko valitsemalla haluttu vaihtoehto tarjotuista vaihtoehtoista tai täyttämällä vastauksille varattu tyhjä tekstikenttä. Mikään kohta ei ole pakollinen, joten lausunnonantaja saa itse päättää, mihin kohtiin se haluaa syöttää tietoa. Lausunnon antaminen on jaettu mietinnön sisältönä olevan hallituksen esityksen luonnoksen mukaisesti lukuihin ja niiden teemoihin.

Yleisperustelut

Tässä osiossa on mahdollista lausua mietinnön yleisperusteluja koskevista luvuista ja niiden sisällöstä.

1. Nykytila

Mietinnön nykytilaa koskevassa luvussa esitellään ja arvioidaan hankintalain sisällön, soveltamisen ja käytännön hankintatoimen nykytilaa. Lukuun sisältyy myös EU-oikeuden sekä kansainvälisen vertailun osiot.

Näkemykset mietinnön nykytilaa koskevasta luvusta:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

2. Mietinnössä esitetty hankintalakien systematiikka ja rakenne

Mietinnön 3 luvussa käsitellään siinä esitettyä hankintalakien rakennetta ja systematiikkaa. EU:n uudet kolme hankinta- ja käyttöoikeussopimusdirektiiviä esitetään pantavaksi täytäntöön kansallisessa laissa kahtena lakina: hankintalaki ja erityisalojen hankintalaki. Käyttöoikeussopimuksia koskevan direktiivin määräykset ehdotetaan täytäntöönpantaviksi hankintalakien sisällä omissa luvuissaan. Voimassa olevan hankinta-asetuksen ilmoittamista ja viestintää koskevat säännöt ehdotetaan sisällytettäväksi hankintalakeihin. EU-kynnysarvon alittavista hankinnoista, sosiaali- ja terveystalushankinnoista ja muista erityisistä hankinnoista ehdotetaan säädettäväksi omissa luvuissaan hankintalakien sisällä.

Näkemykset mietinnön ehdotuksista koskien lakien systematiikkaa ja rakennetta:

Vantaan kaupunki lausuu, että ehdotukset koskien lakien systematiikkaa ja rakennetta ovat oikeanlaisia.

3. Vaikutusarviointi

Mietinnön luvussa 4 käsitellään sen sisältämien ehdotusten vaikutuksia. Luvussa arvioidaan muun muassa vaikutuksia yrityksiin, viranomaisiin, hallinnolliseen taakkaan sekä ympäristöön ja yhteiskuntaan. Myös kansallisten kynnysarvojen nostamisen vaikutuksia on arvioitu luvussa. Osa vaikutusarvioinnista on vielä tekemättä mietinnössä.

Hankintayksiköitä edustavia lausunnonantajia pyydetään lausumaan erityisesti mietinnön lakiehdotusten vaikutuksista hankintayksiköiden hallinnolliseen taakkaan, hankinnoista ilmoittamisen määrän vähenemiseen sekä lain kansalliset kynnysarvot alittavien ns. pienhankintojen toteuttamisen tapoihin.

Tarjoajia, ehdokkaita ja toimittajia edustavia lausunnonantajia pyydetään lausumaan erityisesti mietinnön lakiehdotusten vaikutuksista liiketoimintamahdollisuuksiin, julkisten hankintojen houkuttelevuuteen ja hallinnolliseen taakkaan sekä markkinoiden toimintaan yleisesti.

Kansalaisjärjestöjä sekä muita kuin hankintayksiköitä ja tarjoajia edustavia lausunnonantajia pyydetään lausumaan erityisesti mietinnön vaikutuksista julkisten hankintojen laatuun, sekä ympäristö- ja yhteiskuntavaikutuksista.

Näkemykset mietinnön ehdotusten vaikutuksista sekä näkemykset mietinnön vaikutusarviointia koskevasta luvusta (mm. mitä puuttuu ja onko vaikutuksia arvioitu mielestänne oikein):

Vantaan kaupunki lausuu, että on hyvä asia, että lakiehdotukseen on kirjattu lain tavoitteita aikaisempaa täsmällisemmin. Kirjatut tavoitteet ovat oikeanlaisia. Vantaan kaupunki pitää hyvänä asiana, että hankintayksiköille on kuitenkin jätetty harkintavaltaa tavoitteiden tarkemmassa soveltamisessa itse hankintatoimessa.

Uusi lakiehdotus sisältää lukuisia kirjauksia, jotka lisäävät hankintayksikön hallinnollista taakkaa. Näitä ovat esim. hankinnan jakaminen osiin (perusteluvelvollisuus, jos ei jaeta), hinnan käyttämisen perusteleminen arviointiperusteena muissa kuin tavarahankinnoissa, rikosrekisteritietojen selvitysvelvollisuus, hankintamenettelyä koskeva kertomus sekä hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskautena. Lisäksi uusi hankintamenettely, innovaatiokumppanuus, on lakiehdotuksessa kirjattu käytännössä hankalaksi toteuttaa ja lisäksi se lisää sekä hankintayksikön että tarjoajan kustannuksia ja hallinnollista taakkaa. Edelleen on osittain kyseenalaista, saadaanko lakiehdotuksessa kirjatussa muodossa innovaatiokumppanuudella aikaiseksi niitä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia, mitä lakiehdotuksella tavoitellaan.

Eurooppa 2020 – Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun strategian toimeenpano julkisten hankintojen avulla on oikeansuuntainen asia. Ehdotukset eivät kuitenkaan sisällä riittävän ketteriä hankintamenettelyitä, jotka mahdollistavat innovatiivisten kokeilujen ja innovaatioiden

yhteiskehittämisen älykkäiden, resurssitehokkaiden sekä ympäristönsuojelua edistävien ratkaisujen hankkimiseksi.

4. Hankintojen valvonta ja neuvonta

Mietinnön luvuissa 2.3.10, 2.3.11, 3.4.10 sekä 3.4.11 käsitellään julkisten hankintojen ja hankintalainsäädännön valvontaa ja neuvontaa. Uudet EU:n hankintadirektiivit edellyttävät, että jokaisessa jäsenvaltiossa on valvonnan järjestelmä, jossa valvonnan tulokset voidaan viedä eteenpäin ja julkaista. Mietinnössä esitetään, että Suomessa nykyisin oleva valvonnan järjestelmä on riittävä täyttämään hankintadirektiivien vaatimukset ja valvonnan muut tarpeet.

Hankintadirektiivit edellyttävät myös hankintalainsäädännön neuvonnan olemassaoloa kaikissa jäsenvaltioissa. Mietinnössä ehdotetaan, että työ- ja elinkeinoministeriö rahoittaa neuvontaa valtionavustuslain mukaisesti siten, että direktiivien vaatimukset neuvonnasta täyttyvät.

Onko näkemyksenne mukaan mietinnössä esitetty valvonnan toteuttamistapa riittävä vai tulisiko näkemyksenne mukaan Suomeen perustaa hankintalainsäädännön valvontaa toteuttava elin tai antaa valvontatehtävä olemassaolevalle viranomaiselle?

- ☒ Mietinnön ehdotukset ovat riittäviä
- ☐ Valvontaa varten tulisi perustaa uusi viranomainen tai muu elin
- ☐ Valvontatehtävä tulisi antaa olemassa olevalle viranomaiselle tai muulle yksikölle, kenelle

Perustelut edellä esitetylle näkemykselle

Vantaan kaupunki esittää, että erilliselle valvontaa toteuttavalle elimelle ei ole tarvetta.

Näkemykset mietinnön julkisten hankintojen neuvontaa koskevasta teemasta:

Vantaan kaupunki esittää, että esimerkiksi Kuntaliiton ja Motiva Oy:n hankintojen neuvontaan käytettävä rahoitus on turvattava.

5. Muu lausuminen yleisperusteluista

Muut näkemyksenne yleisperusteluja koskevista mietinnön luvuista 1-5:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

Mietinnön lakiehdotukset

Tässä osiossa on mahdollista lausua itse lakiehdotuksista teemoittain. Lausunnonantajia pyydetään antamaan näkemyksensä kunkin teeman osalta erikseen. Näkemyksiä voi antaa myös kyseisiä lakiehdotuksia koskevista yksityiskohtaisista perusteluista.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettu laki

1 luku - Lain tarkoitus, periaatteet ja määritelmät

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 1 luvussa säädettäisiin lain tarkoituksesta, periaatteista ja määritelmistä kuten hankintasopimuksesta, käyttöoikeussopimuksesta ja hankintayksiköistä.

Näkemykset ehdotetun hankintalain tarkoitusta, periaatteita ja määritelmiä koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että ympäristö- ja sosiaalsiin näkökulmiin liittyvien tavoitteiden toteutumista pyritään edistämään lakiehdotuksella. Vantaan kaupunki näkemys on, että lakiehdotus mahdollistaa aikaisempaa paremmin pk-yritysten huomioimisen julkisissa hankinnoissa.

Vantaan kaupunki esittää, että määritelmiin kiinnitettäisiin vielä kriittistä huomiota ja ne kirjattaisiin lakiteknisesti täsmällisempään muotoon.

Esimerkiksi innovaation määritelmä on lakiteknisesti ongelmallinen, koska se on epätarkka ja sanamuodot lakitekstiksi vieraita. Esimerkiksi käsite ”yhteiskunnallinen haaste” on lakiteknisesti epäselvä. Määritelmässä olisi pyrittävä eksaktiuteen. Vantaan kaupunki pitää edelleen ongelmallisena määritelmän lopussa olevaa kohtaa, jossa innovaatiot kytketään lakiteknisesti strategiaan: ”...tai tukea älykkään, kestävän ja osallistuvan kasvun Eurooppa 2020 -strategiaa...”. Älykkään, kestävän ja osallistuvan kasvun Eurooppa 2020 -strategian toimeenpano hankintalaissa on sinänsä kannatettavaa mutta Vantaan kaupunki katsoo, että lakitekstissä ei ole tarkoituksenmukaista viitata johonkin yksittäiseen strategiaan vaan siihen viittaamisen voisi jättää lain perusteluosioon. Strategiat muuttuvat ja vaihtuvat vuosien varrella mutta lakitekstin tarkoituksena on olla voimassa pysyväisluonteisesti. Laille ja lakitekstille on luonteenomaista pysyvyys ja muuttumattomuus, ei sidonnaisuus eri aikoina vallitseviin strategioihin. Lakiehdotuksessa oleva innovaation määritelmä on lakiehdotuksessa lisäksi kirjattu siten, että sitä on käytännössä mahdotonta toteuttaa.

2 luku - soveltamisala

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 2 luvussa säädettäisiin hankintalain soveltamisalasta ja sen rajouksista. 2 lukuun sisältyvät säännökset myös sekamuotoisista sopimuksista, sidosyksikkösuhteesta, hankinnoista toiselta hankintayksiköltä, puolustus- ja turvallisuushankinnoista sekä julkisten hankintojen kansainvälisestä ulottuvuudesta.

Mietinnön sisältämissä lakiehdotuksissa sidosyksikkösuhteen edellytykset on säädetty hankintadirektiivin mukaisesti sidottuina sidosyksikön markkinoilla toimimisen ja määräysvaltaa käyttäviin hankintayksiköihin kohdistuvan liikevaihdon prosenttiosuuteen kokonaisliikevaihdosta. Pitäisikö näkemyksenne mukaan hankintalaissa säätää sidosyksikkösuhteesta

- ☒ Mietinnössä ehdotetulla tavalla ulosmyynnin prosenttiosuuksien tasosta säätämällä vai
- ☐ jollain muulla tavalla?

Perustelut edellä tehdylle valinnalle sekä muun tavan kuvaus

Jos hankintalaissa säädettäisiin sidosyksikkösuhteesta ulosmyynnin prosenttiosuuksien tasosta säätämällä, mikä olisi oikea sallitun ulosmyynnin prosenttimääräinen taso?

- ☐ 0 %
- ☐ 10 %
- ☒ 20 %
- ☐ Jokin muu, mikä

Perustelut edellä tehdylle valinnalle:

Prosenttiosuuden määrällisen vaatimuksen osalta Vantaan kaupunki esittää, että direktiivin mahdollistamalla tavalla riittäväksi katsottaisiin, että sidosyksikön toiminnasta 80 % suuntautuu siihen määräysvaltaa käyttävään hankintayksikköön. Tämä mahdollistaisi kaupunkikonsernille ja sen tytäryhteisöille riittävän toimintavapauden.

Vantaan kaupunki pyytää kiinnittämään huomiota siihen, ettei uuden hankintalain sidosyksikkösääntelyn ja kuntalain 2 a § ja 2 b § välille synny tulkinnanvaraisuutta.

Lisäksi Vantaan kaupunki asettaa kyseenalaiseksi sen, että Suomessa pitäisi sidosyksikköhankintojen osalta noudattaa Euroopan Unionia tiukempaa sääntelyä.

Katsotteko, että sidosyksikkösuhdetta ja toiselta hankintayksiköltä tehtyä hankintaa koskevat säännökset ovat tarpeellisia hankintayksiköille

- ☒ Kyllä
- ☐ Ei

Perustelut edellä tehdylle valinnalle:

Vantaan kaupunki toteaa, että sidosyksikkösuhdetta ja toiselta hankintayksiköltä tehtyä hankintaa koskevat säännökset ovat tarpeellisia ja välttämättömiä hankintayksikölle ja Vantaan kaupunki toteaa, että on kannatettavaa, että ne ovat kirjattu lakiin.

Jos edustatte hankintayksiköitä, aiotteko soveltaa sidosyksikkösuhdetta tai toiselta hankintayksiköltä tehtyä hankintaa koskevaa soveltamisalapoikkeusta tulevaisuudessa

- ☒ Kyllä, missä tilanteessa

Vantaan kaupunki soveltaa sidosyksikkösuhdetta koskevia säännöksiä muun ohella hankkiessaan tavaroita ja palveluja konserniyhtiöiltä esim. Vantaan Tilakeskus Vantti Oy:ltä.

- ☐ Ei

Näkemykset ehdotetun lain muista soveltamisalaa ja sen rajoituksia koskevista säännöksistä:

SOVELTAMISALA

Soveltamisalan osalta Vantaan kaupunki lausuu, että ensihoidon osalta on hankintalain kokonaisuudistuksessa otettava huomioon pelastuslaitosten toimintamahdollisuudet myös tulevaisuudessa. Ensihoito on katsottava, välitöntä valmiutta edellyttävänä kiireellisesti suoritettavana toimintana, osaksi kansalaisten turvallisuuspalvelua. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, joka kuuluu Vantaan kaupungin organisaatioon, järjestää ensihoitopalvelut

alueellaan, perustuen terveydenhuoltolakiin, yhteistoiminnassa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kanssa, ja tämä toiminta on voittoa tavoittelematonta valmiustoimintaa.

On myös syytä huomioida, että pelastuslaitosten tehtäviin kuuluva ensihoito sisältää sairaankuljetuksen lisäksi muitakin tehtäviä, kuten pelastustehtävät ja varautuminen suuronnettomuuksiin sekä katastrofeihin.

Hankintalain muotoilun on oltava sellainen, että tämä toiminta on jatkossakin mahdollista ja sitä voidaan kehittää.

Tässä yhteydessä Vantaan kaupunki viittaa pelastuslaitosten 5.6.2015 antamaan yhteiseen lausuntoon, jossa on yksityiskohtaisemmin selvitetty niitä lakiluonnoksen kohtia, joissa ensihoidosta säädetään ja joihin esitetään muutosta.

Vantaan kaupungilla ei ole soveltamisalaan muilta osin erityistä lausuttavaa.

HANKINTAYKSIKÖIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Hankintayksiköiden välisessä yhteistyössä Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan direktiivissä määritellyn ulosmyynnin osuuden enimmäismäärän asettamisessa lienee otettu huomioon Euroopan Yhteisön lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä vaikuttavaan kilpailuneutraliteettiin liittyvät näkökohdat ja että esityksessä mainitulla perusteella ulosmyynnin enimmäismäärän rajoittaminen kansallisesti 10 %:iin ei ole perusteltua. Yleisen edun mukaisten julkisten palveluiden yhteistyöjärjestelyjen tavoitteena ei lähtökohtaisesti ole markkinoille pyrkiminen. Sen sijaan joissakin olosuhteissa voi syntyä tilanne, jossa esimerkiksi yksityissektorin palveluntarjonnan puutteellisuuden vuoksi on perusteltua, että julkisyhteisöt tarjoavat palveluja myös yksityissektorille. Tällöin tulisi olla käytettävissä direktiivin mahdollistama 20 %:n ulosmyynti. Näistä syistä johtuen Vantaan kaupunki esittää, että sopimuksen osapuolille tuotettavien palveluiden raja olisi 80 %.

Edelleen Vantaan kaupunki esittää, että sidosyksikköhankintojen ja hankintayksiköiden välisessä yhteistyössä pitäisi noudattaa samansuuntaisia säännöksiä ja prosenttiosuuksia.

3 luku -yhteishankinnat ja hankintojen varaaminen

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 3 luvussa säädettäisiin yhteishankinnoista muun muassa yhteishankintayksikköä käyttäen. Luvussa säädettäisiin myös hankintojen varaamisesta työohjelmien puitteissa toteutettaviksi ja tarjouskilpailuun osallistumisen rajoittamisesta vammaisia henkilöitä tai muita heikommassa asemassa olevia henkilöitä työllistävälle toimittajille.

Näkemykset yhteishankintoja ja hankintojen varaamista koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

4 luku - kynnysarvot ja hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 4 luvussa säädettäisiin EU-kynnysarvoista ja kansallisista kynnysarvoista sekä tähän liittyen hankinnan ja käyttöoikeussopimuksen ennakoidun arvon laskemisesta. Mietinnössä esitetään kansallisten kynnysarvojen nostamista siten, että tavara- ja palveluhankintojen kynnysarvo nostettaisiin 30 000 eurosta 60 000 euroon, sosiaali- ja terveysterveishankintojen sekä muiden erityisten hankintojen kynnysarvo nostettaisiin 100 000 eurosta 300 000 euroon, palveluja koskevien käyttöoikeussopimusten kynnysarvo nostettaisiin 30 000 eurosta 500 000 euroon ja käyttöoikeusurakoiden kynnysarvo nostettaisiin 150 000 eurosta 500 000 euroon. Rakennusurakoiden ja eräiden koulutuspalveluiden kansalliset kynnysarvot ehdotetaan pysytettäväksi nykytasolla.

Onko näkemyksenne mukaan tavara- ja palveluhankintoja koskevan kynnysarvon nostaminen mietinnön ehdottamalla tavalla

- ☐ Liian suuri kynnysarvojen korotus
- ☒ Riittävä kynnysarvojen korotus
- ☐ Liian matala kynnysarvojen korotus

Mahdolliset perustelut näkemykselle ja mahdollinen näkemyksenne tavara- ja palveluhankintojen kansalliseksi kynnysarvoksi perusteluineen:

Tavara- ja palveluhankintojen osalta Vantaan kaupunki katsoo, että mietinnössä ehdotettu kynnysarvon korotus on riittävä.

Onko näkemyksenne mukaan sosiaali- ja terveysterveishankintoja sekä eräitä muita hankintoja koskevan kynnysarvon nostaminen mietinnön ehdottamalla tavalla

- ☐ Liian suuri kynnysarvojen korotus
- ☐ Riittävä kynnysarvojen korotus
- ☒ Liian matala kynnysarvojen korotus

Mahdolliset perustelut näkemykselle ja mahdollinen näkemyksenne sosiaali- ja terveysterveishankintojen sekä eräiden muiden palveluhankintojen kansalliseksi kynnysarvoksi perusteluineen:

Sosiaali- ja terveysterveishankintojen esityksessä on ehdotettu, että uudeksi kansalliseksi kynnysarvoksi sosiaali- ja terveysterveishankinnoissa tulisi 300.000 euroa. Hankintadirektiivissä säädetään sosiaali- ja terveysterveishankintojen sekä muiden erityisten palveluiden osalta kynnysarvoksi 750.000 euroa. Koska kansallisella tasolla on liikkumavaraa kynnysarvon asettamisen suhteen, kansallisen kynnysarvon nostaminen direktiivin mahdollistamaan 750.000 euroon yksinkertaistaisi hallinnollista

menettelyä arvoltaan vähäisempien hankintojen osalta. Lisäksi kynnysarvon nosto mahdollistaisi innovatiivisten palvelukonseptien pilotointeja nykyistä paremmin. Poikkeuksetta Vantaan kaupungin kaikki sosiaali- ja terveystalvelujen hankinnat ovat arvoltaan yli myös direktiivin asettaman kynnysarvon. Esimerkiksi lastensijaishuollon erityislaitoshoitopalvelua hankittaessa keskimäärin hintaan 300 euroa/hoitovuorokausi saadaan ehdotetulla 300 000 eurolla 3 lapselle hoitoa kullekin ainoastaan 12 kuukauden ajaksi.

Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystoimi esittää kynnysarvon asettamista direktiivin mahdollistamaan 750.000 euroon. Tämän alle jäävät hankintoja koskevat käytännöt kaupunki ohjeistaa huomioiden hankintojen yleiset ja hyvän hallinnon periaatteet.

Onko näkemyksenne mukaan palveluja koskevien käyttöoikeussopimusten kynnysarvon nostaminen mietinnön ehdottamalla tavalla

- ☐ Liian suuri kynnysarvojen korotus
- ☒ Riittävä kynnysarvojen korotus
- ☐ Liian matala kynnysarvojen korotus

Mahdolliset perustelut näkemykselle ja mahdollinen näkemyksenne palveluja koskevien käyttöoikeussopimusten kansalliseksi kynnysarvoksi perusteluineen:

Käyttöoikeussopimusten osalta Vantaan kaupunki esittää, että kynnysarvon korotus on riittävä.

Onko näkemyksenne mukaan käyttöoikeusurakoita koskevan kynnysarvon nostaminen mietinnön ehdottamalla tavalla

- ☐ Liian suuri kynnysarvojen korotus
- ☒ Riittävä kynnysarvojen korotus
- ☐ Liian matala kynnysarvojen korotus

Mahdolliset perustelut näkemykselle ja mahdollinen näkemyksenne käyttöoikeusurakoiden kansalliseksi kynnysarvoksi perusteluineen:

Näkemyksenne rakennusurakoiden ja eräiden koulutuspalveluhankintojen kansallisen kynnysarvon tasosta:

Vantaan kaupunki toteaa, että tavara- ja palveluhankintojen osalta kansallista kynnysarvoa on esitetty nostettavaksi 60.000 euroon. Tämä johtaa siihen, että tavara- ja palveluhankintojen kynnysarvon raja lähestyy olennaisesti rakennusurakoiden kansallista kynnysarvoa, joka on 150.000 euroa. Kun otetaan huomioon, että tavara ja palveluhankintojen EU-kynnysarvo on 207.000 euroa ja rakennusurakoiden 5.186.000 euroa, tulisi kaupungin näkemyksen mukaan myös rakennusurakoiden kansallista kynnysarvoa nostaa vähintäänkin samassa suhteessa kuin tavara- ja palveluhankintojen kynnysarvoa.

Näin ollen Vantaan kaupunki esittää, että rakennusurakoita koskevaa kansallista kynnysarvoa tulisi nostaa 300.000 euroon. Kuten edellä tavara- ja palveluhankintojen kohdalla on todettu, myös pienhankintojen kohdalla on otettava huomioon hankintalain periaatteet ja kaupungin sisäiset määräykset.

Muut näkemyksenne kynnysarvoja ja ennakoidun arvon laskemista koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupunki toteaa, että lakiehdotuksesta puuttuu 31 § 2 momentti, koska mietinnön perusteluissa 2 momenttia käsitellään mutta lakiehdotuksesta se puuttuu.

5 luku - hankintamenettelyt

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 5 luvussa säädettäisiin hankintamenettelyistä. Keskeisimmät muutokset koskevat neuvottelumenettelyn käyttöalan laajentamista ja neuvottelujen kulun säännösten täsmentämistä sekä dynaamisen hankintajärjestelmän virtaviivaistamista. Mietintöön sisältyy myös kaksi uutta hankintamenettelyä: innovaatiokumppanuus sekä sähköiset luettelot.

Näkemykset avoimen ja rajoitetun menettelyn säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

Näkemykset neuvottelumenettelyä ja kilpailullista neuvottelumenettelyä koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupunki esittää, että neuvottelumenettelyn kulkua ja vaiheistusta on kuvattu selkeästi, mikä on kannatettava asia.

Näkemykset suoramarkintaa ja suoramarkintaa lisätilauksissa koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupunki katsoo, että suoramarkintaperusteita teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvistä syistä on jonkin verran tiukennettu, mikä johtuu direktiivistä. Tämä jossain määrin vaikeuttaa suoramarkinnan tekemistä sanotulla perusteella sekä lisää hallinnollista taakkaa, koska perusteen käyttö edellyttää aikaisempaa laajempaa selvitystyötä ja perustelemista.

Lakiehdotuksen 40 § 3 momentissa todetaan, että ”tarjousta ei pidetä edellä toisen momentin ykköskohdassa mainitulla tavalla soveltuvana, jos se on hankintasopimuksen kannalta tarpeeton”. Mitä tarkoitetaan sillä, että tarjous on hankintasopimuksen kannalta tarpeeton? Kyseinen kirjaus on Vantaan kaupungin käsityksen mukaan lakiteknisesti epäonnistunut, joten kirjaus edellyttäisi kriittistä tarkastelua.

Vantaan kaupungilla ei ole suoramarkintaan muilta osin erityistä lausuttavaa.

Näkemykset innovaatiokumppanuutta koskevista säännöksistä:

Innovaatiokumppanuudessa hankintayksikkö pyrkii edistämään innovaatioiden kehittämistä ja käyttöönottoa neuvottelemalla menettelyyn valittujen kumppanien kanssa hankinnan ehdoista. Hankintayksikön ei tarvitse järjestää tarjouskilpailua kehitystyön perusteella tehtävästä hankinnasta, jos se tehdään kehitystyön tai idean kilpailutukseen osallistuneelta tarjoajalta.

Vantaan kaupungin arvion mukaan innovaatiokumppanuus ei ehdotetussa muodossa hankintamenettelynä tule kuitenkaan olemaan helppokäyttöinen. Menettelyssä on mm. arvioitava toimittajien valmiuksia tutkimukseen ja kehittämiseen sekä innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen. Innovaatiokumppanuus on jaettava peräkkäisiin vaiheisiin ja toimittajalle on asetettava välitavoitteita. Hankkeelle on asetettava suoritustasot ja enimmäiskustannukset. Menettelyn käyttö tulee asettamaan haasteita hankintayksikölle ja sen käyttö tulee edellyttämään perusteellista menettelyn suunnittelua. Innovaatiokumppanuuden toteutus tulee myös edellyttämään hankintayksiköltä enemmän resursointia seurannan ja valvonnan osalta. Menettelyn käyttö tulee vaatimaan hankintayksiköiltä myös taloudellisia panostuksia kehitystyöhön.

Lakiehdotuksen 38 § 2 momentin perustelujen mukaan markkinat tulisi käsittää laajasti koko EU-alueena. Vantaan kaupunki kysyy, kuinka laajasti ja miten hankintayksikön pitää kartoittaa ja tehdä selvitystyötä sen selvittämiseksi, ettei markkinoilta löydy kyseistä tuotetta tai ratkaisua. Lakiehdotuksen perusteluosiossa ei ole mainintaa, miten tämä selvitystyö käytännössä tehtäisiin. Riittääkö selvitystyöhön esimerkiksi tietopyyntö ja markkinakartoitus? Innovaation olemassaolon selvittäminen voi olla vaikeaa ja työlästä, koska hankintayksiköllä ei vielä tässä vaiheessa ole edes selvää käsitystä, minkälaista ratkaisua ollaan hankkimassa ja mikä kehitystyön tuloksena syntynyt valmis ratkaisu tulee olemaan, koska innovaatio jo määritelmänsä mukaan on uutta, jota markkinoilla ei vielä ole olemassa. Vantaan kaupunki katsoo, että lain perusteluosiossa pitäisi olla

joitakin käytännön esimerkkejä, miten tämä selvitystyö tehdään. Lisäksi Vantaan katsoo, että tämä lisää hankintayksikön hallinnollista taakkaa olennaisesti.

Innovaatiokumppanuuden kustannustenhallinta on haasteellista sekä hankintayksikölle että toimittajille. Hankintayksikön pitää ennen menettelyn aloittamista tarkkaan määritellä, miten kehitystyön kustannukset jaetaan sekä seurata ja valvoa niiden toteutumista. Tässä pitää kuitenkin huomioida myös toimittajien intressit ja motivointi osallistua menettelyyn. Korkeat kehityskustannukset voivat muodostua kynnykseksi löytää markkinoilta halukkaita kumppaneita. Lisäksi on mahdollista, että vaikka kustannukset pidettäisiin hallinnassa menettelyn aikana, valittu toimittaja aikanaan tulee huomioimaan sijoittamansa tuotantopanokset esimerkiksi käyttömenoissa. Näin ollen menettely todellisuudessa voi muodostua liian kalliiksi toteuttaa. Innovaatiokumppanuuden toteutus Vantaan kaupungin arvion mukaan edellyttäisi menettelyn kansallista mallia ja innovaatiokumppanuuden toteuttamisen taloudellisten edellytysten tukea.

Vantaan kaupunki esittää edelleen, että innovaatiokumppanuus voisi olla toimivana erittäin käyttökelpoinen ja hyödyllinen hankintamenettely erityisesti tietohallinnon hankinnoissa. Kyseistä menettelyä on odotettu tietohallinnossa, koska sen on ajateltu palvelevan hyvin sen hallinnonalan tarpeita. Tietohallinnon hallinnonalalla pyritään jatkuvasti etsimään uusia ratkaisuja ja innovaatioita, jotka paremmin ja tehokkaammin palvelisivat kuntalaisten ja hallinnon tarpeita. Sähköistä asiointia kehitetään ja palveluja digitalisoidaan enenevässä määrin ketterillä ja avoimen lähdekoodin menetelmillä. Lakiehdotuksessa kirjattu muotoilu kuitenkin jäykistää, rajoittaa ja hankaloittaa käyttöä siinä määrin, ettei se täytä tietohallinnon tarpeita menettelyn sujuvuudesta ja ketteryydestä.

Vantaan kaupunki ei lakiehdotuksen kirjauksista ja perusteluista saanut selkeää käsitystä siitä, miten ja missä määrin menettely soveltuu valitun toimittajan kanssa tehtävään jatkokehitykseen vai pitääkö jatkokehitys kilpailuttaa erikseen tai missä vaiheessa tulee raja, jolloin jatkokehitys pitää kilpailuttaa erikseen. Tämä korostuu aloilla, joilla tekninen kehitys on nopeaa ja jatkuvaa. Menettely on lakiin kirjattu siitä näkökohdasta, että lopputuloksena on yksi tuote ja palvelu, joka sitten lähes muuttumattomana otetaan tuotantoon ja käytetään hankintayksikön tarpeisiin. Vantaan kaupunki kuitenkin katsoo, että menettelyssä pitäisi paremmin huomioida kehitystyön prosessinomainen luonne ja siihen liittyvä jatkokehitys. Toisin sanoen ensimmäinen tuote tai palvelu voi olla prototyyppi tai versio 1.0 ja jatkokehityksessä versio 2.0 jne. Vantaan kaupungin mielestä varsin pitkälle menevän jatkokehityksen salliminen vasta toisi hankintayksikölle ja myös toimittajille todellisia hyötyjä menettelystä, etenkin johtuen siitä, että menettely on kallis toteuttaa.

Vantaan kaupunki katsoo, että innovaatiokumppanuuden taustalla on ollut luoda kannustimia, jotta hankintayksiköt ja toimittajat voivat yhteistyössä kehittää ja tuoda markkinoille uusia teknisiä ja kaupallisia tuotteita ja palveluja. Mutta mikäli innovaatiokumppanuus hankintamenettelynä muodostuu liian hitaaksi, rajoittavaksi ja jäyäksi, se voi pahimmillaan johtaa tilanteeseen, että siinä vaiheessa, kun innovaatio on otettu kaupalliseen tuotantoon, se on jo teknisesti vanhanaikainen. Näin etenkin aloilla, joilla tekninen kehitys on nopeaa ja jatkuvaa. Lisäksi kuten todettu, innovaatiokumppanuus on menettelynä kallis, sekä hankintayksikölle että toimittajille.

Vantaan kaupungilla ei muilta osin ole erityistä lausuttavaa innovaatiokumppanuudesta hankintamenettelynä.

Näkemykset puitejärjestelyä koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupunki toteaa, että vallitseva oikeuskäytäntö on pääpiirteissään viety lakiin ja siten selkeyttää puitejärjestelyn käyttöä.

Muilta osin Vantaan kaupungilla ei ole puitejärjestelyyn erityistä lausuttavaa.

Näkemykset sähköistä huutokauppaa ja dynaamista hankintajärjestelmää koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

Näkemykset sähköistä luetteloa koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

Näkemykset suunnittelukilpailua koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

Näkemykset tarjousten ja osallistumishakemusten jättämisen vähimmäismääräaikoja koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

7 Luku - velvollisuus ilmoittaa hankinnoista ja ilmoittamismenettely

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 7 luvussa säädetäisiin hankinnoista ilmoittamisen velvoitteesta sekä ilmoittamisen yksityiskohdista.

Näkemykset 7 luvun hankinnoista ilmoittamista koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

8 luku - tietojenvaihto

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 8 luvussa säädettäisiin hankintamenettelyn tietojenvaihdosta ja viestinnästä. Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi hankintalakia siten, että viimeistään vuonna 2018 kaikkien hankintayksiköiden tulee siirtyä täysin sähköiseen tietojenvaihtoon hankintamenettelyissä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi tarjouspyyntöasiakirjojen asettamista sähköisesti kaikkien saataville verkossa sekä tarjousten ja osallistumishakemusten sähköistä vastaanottamista. Hankinta-asetuksen viestintää koskevat säännökset tuotaisiin hankintalain 8 lukuun. 8 lukuun sisältyisi myös nykyistä tarkemmat säännökset tietoturvallisuudesta.

Näkemykset 8 luvun tietojenvaihtoa koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole mietintöön tältä osin erityistä lausuttavaa.

Muilta osin Vantaan kaupungilla ei ole tietojen vaihtoon erityistä lausuttavaa.

9 Luku - hankinnan valmistelu, tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen kuvaus

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 9 luvussa säädettäisiin hankinnan valmistelusta ja markkinakartoituksesta, tarjouspyyntöasiakirjojen laatimisesta ja sisällöstä sekä niiden asettamisesta saataville sekä edelleen hankinnan kohteen kuvauksesta muun muassa ympäristö- ja muiden merkkien avulla. Lukuun sisältyy säännöksiä myös hankinnan jakamisesta, jonka sääntelyn tarkoituksena on edistää erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten ja yhteisöjen osallistumismahdollisuuksia julkisissa hankinnoissa.

Lakiehdotuksen 9 lukuun sisältyvät myös säännökset alihankinnoista. Mietinnössä ehdotetaan muun muassa hankintayksikön pääsopimuskumppanin alihankkijoiden yksilöimistä ja ilmoittamista hankintayksikölle tietyissä hankinnoissa. Mietinnön lakiehdotuksissa myös mahdollistettaisiin ja tietyissä tilanteissa velvoitettaisiin hankintayksikköä vaatimaan alihankkijan korvaamista.

Näkemykset 9 luvun hankinnan valmistelua, tarjouspyyntöä sekä hankinnan kohteen kuvausta (ml. vaihtoehtoiset tarjoukset) koskevista säännöksistä:

MERKKIEN KÄYTTÖ HANKINNAN KOHTEEN KUVAUKSESSA

Ehdotuksen säännökset (72 §) koskien merkkien käyttöä hankinnan kohteen kuvauksessa perustuvat direktiivin 43 artiklaan. Uusi sääntely mahdollistaa voimassa olevaa lakia laajemmin viittaamisen ympäristömerkkien lisäksi myös sosiaalisiin ominaisuuksiin tai muihin ominaisuuksiin viittaaviin merkkeihin. Lisäksi uusi säännös mahdollistaisi suoraan tietyn merkin vaatimisen sen perusteisiin viittaamisen sijaan. Muutoksen tavoitteena olisi korostaa ympäristö- ja sosiaalisten näkökohtien huomioimista, yksinkertaistaa menettelyä ja vähentää hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa.

Vantaan kaupunki toteaa, että uudet säännökset helpottavat ympäristökriteerien käyttöä hankinnoissa ja siten vähentävät myös hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa. Ehdotuksella on näin merkitystä ympäristökriteerien lisäämiseksi hankinnoissa kaupungin ympäristöpolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

TARJOUKSEN JA OSALLISTUMISHAKEMUKSEN VAATIMUSTENMUKAISUUDEN OSOITTAMINEN

Vantaan kaupunki pitää hyvänä lakiehdotuksen 74 §:ssä mainitusta nykyistä laajemmasta mahdollisuudesta korjata tarjouksissa olevia epäolennaisia puutteita ja toteaa, että ehdotusta voidaan pitää käytännön hankintatoiminnan sujuvuuden ja joustavuuden kannalta myönteisenä.

Vantaan kaupungin mielestä on myös perusteltua, että hankintayksikölle jää edelleen harkintavalta sen suhteen, pyytääkö se tarjoajia tai ehdokkaita täydentämään tai täsmentämään hankinta-asiakirjoja.

Näkemykset 9 luvun hankinnan jakamista koskevista säännöksistä:

Esityksen säännös (75 §) hankintojen jakamisesta osiin on uusi. Pääsäännön mukaan hankintayksikkö voisi tehdä hankintasopimuksen erillisinä osina sekä määritellä kyseisten osien koon ja kohteen. Hankintojen jakaminen ei olisi pakollista, vaan hankintayksikkö voi asiallisilla perusteilla päättää olla jakamatta hankintaa osiin. Tällöin hankintayksiköllä olisi kuitenkin perusteluvelvollisuus hankinnan jakamatta jättämisestä EU-kynnyksarvon ylittävissä hankinnoissa. Syitä hankinnan jakamatta jättämiselle voisivat esityksen mukaan olla esimerkiksi se, että hankintayksikön mielestä jakaminen saattaisi rajoittaa kilpailua tai tehdä sopimuksen toteuttamisesta teknisesti liian vaikeaa tai liian kallista, tai se, että eri osien sopimuskumppaneiden koordinoinnin tarve voisi vakavasti vaarantaa sopimuksen asianmukaisen toteuttamisen.

Vantaan kaupunki katsoo, että vaikka direktiivi mahdollistaa sen, että kansallisesti voitaisiin määrätä hankintojen jakaminen osiin pakolliseksi, ei tähän ole kansallisesti tarvetta. Vantaan kaupungin käsitys on se, että säännöksen harkintavalta antaa toisaalta toimintavapautta hankintayksikölle ja toisaalta säännös ohjaa käytäntöihin, joissa hankintoja jaetaan osiin silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Säännöksessä on nähtävissä myös lainsäätäjän tavoite parantaa pk-yritysten asemaa julkisissa hankinnoissa.

Hankintayksikön on huomioitava, että jos hankinta on jaettu osiin, niin se edellyttää sopimusteknisesti erityistä huolellisuutta takuiden ja vastuiden osalta.

Esityksen mukaan hankintayksikön on perusteltava hankinta-asiakirjoissa se, ettei hankintasopimusta jaeta osiin. Tämä perusteluvelvollisuus tulee direktiivistä. Vantaan kaupungin käsityksen

mukaan kuitenkin sanottu perusteluvelvollisuus lisää hankintayksikön hallinnollista taakkaa.

Näkemykset 9 luvun alihankintaa koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungin käsityksen mukaan säännökset selkeyttävät vallitsevaa oikeustilaa, koska aikaisemmin laissa ei kyseisiä säännöksiä ollut. Lisäksi ehdotuksessa on huomioitu vallitseva oikeuskäytäntö.

Vantaan kaupungilla ei ole muuta lausuttavaa alihankintaa koskevista säännöksistä.

10 luku - ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 10 luvussa säädettäisiin ehdokkaita ja tarjoajia koskevista poissulkemisperusteista, hankintayksikön asettamista soveltuvuusvaatimuksista sekä ehdokkaiden ja tarjoajien ns. korjaavista toimenpiteistä. Lukuun sisältyvät säännökset myös soveltuvuusvaatimuksia ja poissulkemisperusteita koskevista selvityksistä ja ns. yhteisestä eurooppalaisesta hankinta-asiakirjasta, joka toimisi välineenä esittää vaatimusten alustava täytyminen. Luvussa säädettäisiin edelleen e-Certis -hakemistosta, ympäristöasioiden hallinta- ja laadunvarmistustoimenpiteistä, ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellisesta muodosta sekä tarjouskilpailuun osallistumisesta ryhmittymänä ja muiden yksiköiden voimavarojen käytöstä.

Toimittajia koskevien kriteerien ohella luvussa säädettäisiin myös tarjousten valinnasta kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella, tarjousvertailusta, elinkaarikustannuksista sekä poikkeuksellisen alhaisten tarjousten asemasta. Mietinnön mukaan hankintayksikkö saisi valita, käyttääkö se kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena halvinta hintaa, alhaisimpia kustannuksia tai hinta-laatusuhdetta. Hankintayksikön tulisi kuitenkin perustella ratkaisunsa käyttää perusteena yksinomaan halvinta hintaa. Hankintadirektiivit antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden myös poistaa kokonaan halvimman hinnan peruste kansallisesta hankintalaista.

Edelleen 10 luvussa ehdotetaan säädettäväksi hankintasopimuksen erityisehdoista. Lakiehdotuksen mukaan hankintayksikkö voisi asettaa sosiaalsiin tai ympäristönäkökohtiin liittyviä vaatimuksia hankintasopimuksen toteuttamiselle. Erityisehtoja koskevassa lainkohdassa olisi lisäksi Maailman työjärjestön yleissopimuksen 94 mukaisesti vaatimukset siitä, että valtion keskushallintoviranomaisen ja tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan väliseen hankintasopimukseen olisi kirjattava ehto, jonka mukaan Suomessa toteutettavassa hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuudessa työssä. Mainittua ehdon kirjaamisvelvoitetta ulotettaisiin mietinnön mukaan myös muihin hankintayksiköihin silloin, kun kyse on rakennusurakoita koskevista hankintasopimuksista.

Tulisiko hankintalaista poistaa mahdollisuus käyttää kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena

yksinomaan halvinta hintaa?

- ☐ Kyllä, missä hankintalajeissa (tavarat, palvelut, sosiaali- ja terveysterveyst, urakat)

- ☒ Ei

Tulisiko mietinnön lakiehdotuksessa olevaa säännöstä, jonka mukaan hankintasopimukseen on kirjattava ehto siitä, että Suomessa toteutettavassa hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuudessa työssä, laajentaa kaikkiin hankintayksiköihin ja kaikkiin hankintalajeihin (ei siis pelkästään rakennusurakoihin)?

- ☐ Kyllä

- ☒ Ei

Näkemykset poissulkemisperusteita, soveltuvuusehtoja ja niiden selvityksiä koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungin käsityksen mukaan lakiehdotuksessa muotoiltu kirjaus on riittävä. Vantaan kaupunki ei halua laajentaa säännöstä koskemaan kaikkia hankintayksiköitä ja hankintalajeja. Vantaan kaupunki noudattaa hankintatoimessaan hankintalakia ja tilaajavastuulakia ja katsoo nämä säännökset riittäviksi.

EHDOKKAAN JA TARJOAJAN KORJAAVAT TOIMENPITEET

Ehdotetun lain 82 §:n mukaan ehdokas tai tarjoaja, joka on jossakin 80 tai 81 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa, voisi esittää näyttöä luotettavuudestaan siitä huolimatta, että sitä rasittaa poissulkemisperuste. Jos hankintayksikkö katsoo näytön ja luotettavuuden riittäväksi, se ei saa sulkea kyseistä ehdokasta tai tarjoajaa pois tarjouskilpailusta. Hankintayksiköllä ei olisi velvollisuutta vaatia tai pyytää näyttöä luotettavuudesta. Lainkohdan perustelujen mukaan hankintayksikön on suositeltavaa joka tapauksessa ilmaista toimittajille aikeensa ennen poissulkemista koskevan ratkaisun tekemistä ja antaa niille mahdollisuus esittää näyttöä luotettavuuden osoittamiseksi ehdotetun lainkohdan mukaisesti.

Hankintayksiköllä ei ole lakiehdotuksen mukaan velvollisuutta mutta on suositeltavaa pyytää näyttöä luotettavuudesta. Jos suosituksen mukaisesti näyttöä pyydetään, ehdokasta tai tarjoajaa ei saisi sulkea siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja osoittaa tehneensä 2 momentin mukaiset korjaavat toimenpiteet.

Vantaan kaupunki katsoo, että korjaavien toimenpiteiden todentaminen ja näytön osoittaminen luotettavuudesta on altis tuleville oikeusriidoille. Lakiehdotuksen tämä kohta tulee ainakin alkuvaiheessa lisäämään oikeustapauksia, koska vasta oikeustapaukset tulevat tarkemmin rajaamaan, missä tilanteissa hankintayksikön olisi ainakin pitänyt pyytää näyttöä luotettavuudesta.

Esityksestä ei edelleenkään täysin käy selville, mitä perusteluissa tarkoitetaan maininnalla, jonka mukaan riskinä olisi näytön esittäminen vasta tuomioistuinkäsittelyssä. Nykyisen oikeuskäytännön mukaanhan esimerkiksi vasta markkinaoikeudessa esitettyä näyttöä ei oteta huomioon, kun arvioidaan hankintamenettelyn oikeellisuutta.

POISSULKEMISEN EDELLYTYSTEN JA SOVELTUVUUSVAATIMUSTEN TÄYTTYMISEN

SELVITTÄMINEN

Ehdotetun lain (88 §) 1 momentti: Lienee siis aina hankittava selvitys myös harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolosta, vaikka niiden käyttämien on hankintayksikön harkinnassa. Tästä aiheutuu turhaa hallinnollista työtä, jos hankintayksikkö ei em. perusteita kuitenkaan päätä käyttää.

Vantaan kaupunki toteaa, että luvun 10 soveltuvuusvaatimusten ja poissulkemisperusteiden selvityksiä koskevilla säännöksillä (87 § ja 88 §) on pyritty helpottamaan pienten ja keskisuurten yritysten hallinnollista taakkaa soveltuvuuden tarkistamisen osalta. Hankintayksiköiden kannalta esityksen vaikutukset ovat päinvastaiset. Hankintayksikön tulee jatkossa selvittää sekä pakollisten että harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolo ja tämä lisää huomattavasti hankintayksikön työmäärää.

Näkemykset muista tarjouksen valintaa koskevista säännöksistä (ml. elinkaarikustannukset):

KOKONAISTALOUEDELLISESTI EDULLISIMMAN TARJOUKSEN VALINTA

Lainkohdan (93 §) 1 momentti: Lakiehdotuksessa on kansallisesti tiukennettu direktiivin sisältöä. Lakiehdotuksessa hankintayksikölle on asetettu perusteluvelvollisuus käytettäessä halvinta hintaa muissa kuin tavarahankinnoissa. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan perusteluvelvollisuus on tarpeeton ja lisää hankintayksikön hallinnollista taakkaa.

ELINKAARIKUSTANNUKSET

Lakiehdotuksen pykälän sisältö kokonaisuudessaan jää lain soveltajalle jossain määrin epäselväksi seuraavista syistä. Elinkaarikustannusten "huomioinnista" (po. huomioon ottamisesta) käytetään useita erilaisia käsitteitä, joita ei avata (edes) perusteluissa: pykälässä säädettäisiin "arviointimenetelmästä", "elinkaarikustannusmallista" ja "elinkaarikustannusten arvioinnista". Koska pykälä ja sen sisältö on voimassa olevaan lakiin verrattuna täysin uusi, olisi tärkeää, että näitä käsitteitä ja niiden käyttöä selvennettäisiin tai vaihtoehtoisesti käsitteiden lukumäärää vähennettäisiin, jos se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Edellisen lisäksi pykälän neljäs momentti (4 mom) on kirjaukseltaan epäselvä. Lain soveltaja saa siitä sellaisen, mahdollisesti virheellisen, käsityksen, että kaikissa tapauksissa, niin sisäisiä kuin ulkoisia elinkaarikustannuksia arvioitaessa, on sovellettava vain ja ainoastaan joko a) muualla lainsäädännössä tai b) EU-säädöksellä pakolliseksi säädettyä menetelmää. Tätä tulee selventää, jotta momenttiin ja pykälään yleisesti ei jää sen soveltajalle tulkinnanvaraisuutta. Selventäminen tulee tehdä itse säännökseen.

Pykälän perusteluissa, viidennessä kappaleessa, perustellaan menetelmien käyttöä ensin kieltämällä tapauskohtainen arviointimenetelmä, mutta myöhemmin viimeisessä virkkeessä kuitenkin kirjoitetaan "tiettyä hankintaa varten perustetuista menetelmistä". Tätä ristiriitaa tulisi selventää.

POIKKEUKSELLISEN ALHAISET TARJOUKSET

1 momentti: Säännös lisää hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa merkittävästi, koska:

- Selvitys on pyydettävä kaikilta alihintaisen tarjouksen tehneiltä. Muutenhan ei voida tehdä perusteltua hankintapäätöstä;
- Säännöksen mukaan vaikuttaa siltä, että hankintayksikön olisi määriteltävä, mistä seikoista se

haluaa selvitystä.

Lähtökohtana hankintayksiköille on lakiehdotuksessa asetettu velvollisuus vaatia selvityksiä alihintaisen tarjouksen tehneiltä. Perustelujen mukaan tarjotun hinnan poikkeuksellisuuden arviointi on hankintayksikön harkintavallassa. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan tarjotun poikkeuksellisuuden arviointi asettaa hankintayksikölle lisävaatimuksia muun muassa kaupallisessa osaamisessa. Lakiehdotuksen perustelujen mukaan hankintayksikön pitäisi arvioidessaan tuntea hankinnan kohde laaja-alaisesti. Tämä selvitystyö lisää hankintayksiköiden työmäärää huomattavasti ja vaatii henkilöstöltä erityisosaamista. Lakiehdotuksen perustelujen mukaan tarjouksen hylkääminen edellyttää hankintayksiköltä riskiarviointia toimittajan kyvystä sopimuksenmukaiseen toimitukseen.

Ongelmalliseksi tietojen pyytämisen tekee se, että hankintayksikkö ei voi tietää, mitä selvitystä tarjoajalla on esitettävänä. Lisäksi on huomattava, että lainkohdassa on kyse tarjouksen arvioinnista eikä soveltuvuuden arvioinnista, vaikka tässä yhteydessä selvitetään soveltuvuuteen liittyviä seikkoja kuten työehtojen noudattamista.

Vantaan kaupungin käsityksen mukaan olisi hankintaprosessin kannalta johdonmukaista sulkea tarjoaja pois tarjouskilpailusta eikä hylätä tarjousta alihintaisena, jos alihintaisuus perustuu seikkaan, joka muodostaa harkinnanvaraisen poissulkemisperusteen.

Alihinnoittelun toteennäyttäminen on lakiehdotuksen perusteella hankintayksikön näkökulmasta erittäin ongelmallista ja hankalaa. Uusi hankintalaki ei anna hankintayksikölle riittäviä oikeusohjeita arvioida, mitä tarjotun hinnan tulee kattaa.

Muita näkemyksiä 9 luvun säännöksistä:

Tarkoitettaneen 10 luvun säännöksistä.

YMPÄRISTÖ- JA SOSIAALISET NÄKÖKOHDAT

Esityksellä pyritään tehostamaan ympäristönsuojelua ja sosiaalisten tekijöiden huomioimista julkisissa hankinnoissa mm. seuraavin keinoin:

- korostamalla mahdollisuuksia ja vähentämällä epäselvyyttä aiheuttavia tai muita ympäristönäkökohtien huomioon ottamista rajoittavia tekijöitä,
- mahdollistamalla tarjousten vertailussa ja hankintasopimusten erityisehdoissa sosiaalisten näkökohtien aiempaa laajemman käyttämisen,
- lisäämällä lain pakollisiin poissulkemisperusteisiin rikoslain 47 luvussa tarkoitettuja työrikoksia sekä
- mahdollistamalla työ-, ympäristö- ja sosiaalioikeuden laiminlyöntien huomioimisen myös alihankkijoita koskevissa toimenpiteissä sekä hankintasopimuksen toteuttamista koskevissa ehdoissa.

Edellä mainitut ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia edistävät keinot voidaan jakaa keinoihin, joilla laajennetaan hankintayksikön mahdollisuuksia ottaa kyseiset näkökohdat huomioon hankinnan eri vaiheissa, ja toisaalta keinoihin, joiden avulla kyseisiin näkökohtiin liittyviin laiminlyönteihin tai rikoksiin syyllistyneet toimijat voidaan rajata hankintojen ulkopuolelle. Vertailuperusteiden laajentamiseen tarjouksen valinnan osalta esityksessä mainitaan mahdollisina vertailuperusteina

(93 §) mm. yhteiskunnalliset, ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat. Vertailuperusteet on muotoiltu laajemmin kuin voimassa olevassa laissa, jossa on mahdollistettu ympäristöystävällisyyden ja ympäristövaatimusten täyttymisen käyttäminen vertailuperusteina, mutta jossa ei mainita yhteiskunnallisia tai sosiaalisia näkökohtia.

Vantaan kaupunki toteaa, että vertailuperusteiden joustavampi määrittely laissa antaa mahdollisuuden asettaa hankkeeseen liittyvät vertailuperusteet tarkoituksenmukaisemmin ja paremmin hankkeen tavoitteisiin soveltuvina. Kaupungin näkemyksen mukaan esitys on perusteltu ja käytetyt keinot ovat riittävät ja oikeasuhteiset niiden tavoitteisiin nähden. Poissulkemisperusteet direktiivin 57 artiklan 4 kohdassa on annettu kansallisesti mahdollisuus sisällyttää poissulkemisperusteisiin ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden rikkominen. Tämän mukaisesti esityksessä on lisätty pakollisiin poissulkemisperusteisiin (80 §) työaika-suojelurikosta, työsyRJintää, työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamista ja luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttöä koskeva uusi kohta. Poissulkemisperusteiden ulottaminen alihankkijoihin on direktiivin 71 artiklassa jätetty kansalliseen harkintavaltaan. Esityksen mukaan (78 §) sekä pakollisia että harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita voidaan soveltaa myös alihankkijoihin. Poissulkemisperusteiden tarkistaminen alihankkijan osalta on kuitenkin jätetty hankintayksikön harkintavaltaan eli niiden tarkistamista ei ole säädetty pakolliseksi.

Vantaan kaupunki katsoo, että poissulkemisperusteiden laajentamisen osalta esityksessä käytetyt keinot ovat riittävät ja oikeasuhteiset niiden tavoitteisiin nähden. Lisäksi kaupunki toteaa, että alihankkijoiden poissulkemisperusteiden tarkistamisen säätäminen harkinnanvaraiseksi on perusteltua. Mikäli tarkistaminen säädettäisiin pakolliseksi, lisäisi se huomattavasti hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa.

LOPUKSI LAKIEHDOTUKSEN 10 LUVUN SÄÄNNÖKSISTÄ

Hankintayksikön selonottovelvollisuutta on lisätty lakiehdotuksen useissa pykälissä. Hankintayksikkö ei voi enää luottaa tarjoajan tarjouksessaan esittämien tietojen paikkansapitävyyteen. Vastaisuudessa oikeuskäytäntö tulee tarkemmin määrittelemään rajat, missä tilanteissa hankintayksikön olisi ollut syytä epäillä tarjoajan tarjouksessaan antamien tietojen paikkansapitävyyttä ja oikeellisuutta. Tämä tulee lisäämään riitaisuuksia hankinnoissa sekä lisäämään huomattavasti hankintayksiköiden työmäärää.

Vantaan kaupunki toteaa myös, että lakiehdotuksen 10 luku sekä lain kirjausten että lain perustelujen osalta sisältää lukuisia kirjoitus- ja asiavirheitä ja pyytää edelleen, että kirjauksiin kiinnitettäisiin lopullisessa lakiesityksessä vielä kriittistä huomiota. Esimerkkeinä mainittakoon 81 § 4 momentti, jonka perusteluissa puhutaan erheellisesti pakollisista poissulkemisperusteista, vaikka kyse on harkinnanvaraisista poissulkemisperusteista sekä 87 § Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja, jonka osalta vaikuttaisi siltä, että pykälän kohdalle esitykseen kirjatut perustelut koskevatkin ainakin osittain pykälää 88.

11 luku - kansalliset menettelyt

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 11 luvussa säädettäisiin EU-kynnysarvot alittavien ja kansalliset kynnysarvot ylittävien ns. kansallisten hankintojen menettelysäännöistä. Menettelysääntöjä yksinkertaistettaisiin ja väljennettäisiin voimassa olevaan hankintalakiin verrattuna siten, että hankintayksikkö voisi esimerkiksi valita melko vapaasti käytettävän hankintamenettelyn.

Näkemyksenne 11 luvun kansallisia hankintoja koskevista menettelysäännöistä:

Vantaan kaupunki toteaa, että kansallisten hankintojen menettelyn joustavoittaminen mietinnössä esitetyllä tavalla (11 luku) on sinänsä hyvä asia. Se tulee kehittämään hankintamenettelyä olosuhteet ja hankintatoimelle kuntakohtaisesti asetetut tavoitteet huomioon ottaen. Vantaan kaupunki katsoo, että kansallisten hankintojen osalta tarvitaan kaupungin sisäistä ohjeistusta merkittävässä määrin.

12 luku - sosiaali- ja terveyspalveluhankinnat sekä muut erityiset palveluhankinnat

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 12 luvussa säädettäisiin hankintalain kynnysarvon ylittävistä sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoista sekä muista erityisistä palveluhankinnoista, jotka on määritelly lain liitteissä. Lakiehdotuksen 12 luvun 107 §:ssä kiinnitettäisiin erityistä huomiota sosiaali- ja terveyspalveluhankintojen laatuun, sosiaali- ja terveyspalvelujen muun lainsäädännön noudattamiseen, palvelujen jatkuvuuteen sekä palvelujen asiakkaiden kuulemiseen.

Näkemykset 12 luvun sosiaali- ja terveyspalveluhankintoja sekä muita erityisiä palveluhankintoja koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupunki toteaa, että sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden erityisten palveluiden hankintojen menettelyn joustavoittaminen mietinnössä esitetyllä tavalla (12 luku) on sinänsä hyvä asia ja se tulee kehittämään hankintamenettelyä olosuhteet ja hankintatoimelle kuntakohtaisesti asetetut tavoitteet huomioon ottaen.

Vantaan kaupunki toteaa, että se on kannatettavaa, että esityksessä säädetään omat menettelysäännöt sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja varten. Menettelysäästöjen tavoitteena on lisätä hankintayksiköiden harkinnanmahdollisuuksia ja menettelyiden joustavuutta. Lisäksi esityksessä korostetaan asiakkaiden aseman parempaa huomioimista osana hankintamenettelyjä. Esityksessä uutena kohtana edellytetään, että palveluhankinnoissa tulee noudattaa kyseessä olevaa palvelua koskevaa erityislainsäädäntöä. Erityislainsäädäntöä on vähimmäisedellytyksenä luonnollisesti tullut noudattaa jo ennen tätä tulevaa uudistusta.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden menettelyn joustavoittaminen tulee antamaan tilaajille mahdollisuuden kehittää hankintamenettelyjään innovatiivisesti omia tarpeita vastaaviksi. Lisäksi asiakkaiden aseman huomioiminen ja heidän kuuleminen jo hankintoja suunniteltaessa tai hankintamenettelyn osana on kannatettavaa ja jo osin nykykäytäntöä monissa hankintayksiköissä niissä kilpailutuksissa joissa se on ollut asianmukaista ja kohtuulista toteuttaa. Yksittäisiä palvelupäätöksiä asiakkaille tehtäessä asiakkaiden kuuleminen on luonnollisesti ollut velvoittavaa jo ennen hankintalain tulevia uudistuksia.

Epäselvää on se, miten esitetyn 107 §:n tarkoittamalla tavalla hankintayksikkö voisi palvelusopimuksen kestolla varmistaa, ettei asiakkaalle tule kohtuuttomia seuraamuksia. Hyvin harvoissa tapauksissa palveluntuottajat ovat irtisanomassa yksittäisiä asiakkaita koskevia tilauksia puitejärjestelyn päättymisen jälkeen, vaan ovat halukkaita jatkamaan yksittäistä tilausta sopimus-

kauden päättymisen jälkeen uudella sopimuksella. Ongelmana on kuitenkin se, miten hankintayksikkö voi neuvotella näissä tapauksissa palveluista maksettavista korvauksista tasavertaisessa asemassa tuottajan kanssa huomioiden lisäksi myös asiakaan oikeudet hoitosuhteen ja asumisensa pysyvyyden säilyttämiseen.

Lisäksi asiakaskohtaisten palvelusopimusten jatkamisen edellyttäminen automaattisesti päättyvän sopimuskauden jälkeen tulee näkymään myös tulevaisuudessa tarjotuissa hinnoissa.

Vaikka toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ei sosiaali- ja terveystalouden palvelujen hankintojen osalta kielletä, saattaa hankintasopimusten muuttamista koskevat ehdot rajoittaa pitkäkestoisia sopimuksia. Usein on kuitenkin niin, että asiakkaiden kuntoisuuden heikentyessä asiakkaat tarvitsevat enemmän ja monimuotoisempia palveluja selvitäkseen arjestaan ja hyvin usein tämä on tarkoituksenmukaista toteuttaa saman palveluntuottajan toimesta hoitosuhteiden pysyvyyttä kunnioittaen.

Suorahankintaa koskevan 109 §:n osalta perusteluissa olisi toivottavaa yksilöidä esimerkkejä pykälän käyttöedellytyksistä ja sallia myös asiakasryhmää koskeva suorahankintamahdollisuus.

13 luku - julkiset käyttöoikeussopimukset

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 13 luvussa säädettäisiin lain 5 §:ssä määriteltyjen ja lain kynnysarvot ylittävien käyttöoikeussopimusten kilpailuttamissäännöistä.

Näkemykset 13 luvun käyttöoikeussopimukseen sovellettavista menettelysäännöistä:

Esityksessä muutetaan julkisten käyttöoikeussopimusten sääntelyä siten, että sekä palveluja että urakoita koskevat käyttöoikeussopimukset ovat pääosin samojen menettelysääntöjen piirissä. Käyttöoikeussopimuksen tunnusmerkistöä ja määritelmiä täsmennetään ja selkeytetään lain määritelmäsäännöksissä ja soveltamisalapoikkeuksissa. Käyttöoikeussopimusten hankintamenettelyjen määräaikasäännökset poikkeavat hankintasopimusten vastaavista. Lisäksi käyttöoikeussopimusten sopimuskauden pituutta rajoitetaan käyttöoikeussopimuksista annetun direktiivin mukaisesti.

Kaupunki katsoo, että 13 luvun käyttöoikeussopimukseen sovellettavat menettelysäännöt ottavat riittävällä tavalla huomioon käyttöoikeussopimusten kilpailuttamisen erityispiirteet. Kaupunki katsoo, että esitetyt säännökset voidaan hyväksyä esitetyssä muodossa.

14 luku - hankintaa koskevat päätökset ja hankintasopimus

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 14 luvussa säädettäisiin hankintapäätöksen tekemisestä, tiedoksiantamisesta, odotusajasta, hankintaoikaisusta sekä hankintasopimuksen tekemisestä ja hankintasopimuksen muuttamisesta sopimuskauden aikana. Lukuun sisältyy myös hankintasopimuksen purkamista koskeva uusi lainkohta. Mietinnössä kevennettäisiin hankintapäätöksen perusteluvelvollisuutta, laajennettaisiin hankintaoikaisun käyttöalaa voimassa

olevaan hankintalakiin nähden sekä säädettäisiin nykyistä laajemmin ja täsmällisemmin hankintasopimuksen muuttamisesta sopimuskaudella.

Näkemykset 14 luvun hankintapäätöstä ja hankintasopimusta koskevista säännöksistä:

HANKINTAPÄÄTÖS

Hankintapäätösten tekemistä koskevat säännökset ovat pääosin pysyneet sisällöltään muuttumattomina ja eräiltä osin hankintayksikköjen tehtävää on pyritty helpottamaan, mm. lieventämällä päätöksen perustelua koskevia vaatimuksia ja pidentämällä hankintayksikön itsensä tekemää hankintaoikaisuaikaa 60 päivästä 90 päivään. Tätä muutosta Vantaan kaupunki pitää hyvänä asiana.

HANKINTAA KOSKEVA KERTOMUS

Hankintayksiköille asetetaan uusi velvoite laatia hankintamenettelyn vaiheista ja etenemisestä erillinen yksityiskohtainen kertomus, elleivät laissa yksilöidyt seikat käy ilmi jo hankintapäätöksestä (123 §). Lainkohdan velvoitteet tulevat direktiivistä.

Vantaan kaupunki katsoo, että kaupungin hankintamenettelyissä ja -päätöksissä jo varsin toteutetaan lakiehdotuksen sisältämät velvoitteet. Joiltakin osin laki tulee muuttamaan käytäntöjä ja kaupungin hankintoja koskevaa sisäistä ohjeistusta.

Vantaan kaupunki kuitenkin esittää, ettei kansallisella tasolla asetettaisi lisävelvoitteita sen yli, mitä direktiivissä jo on säädetty.

HANKINTASOPIMUKSEN MUUTTAMINEN SOPIMUSKAUDEN AIKANA

Esityksessä määritellään myös minkälaisia muutoksia hankintasopimukseen voi tehdä sen voimassaolon aikana ja minkälaiset muutokset tulkitaan olennaisiksi eli kielletyiksi sopimusmuutoksiksi. Lisäksi esityksessä säädetään hankintasopimuksen purkamisesta erityistilanteissa. Lainkohta on uusi. Vantaan kaupunki pyytää lainvalmistelijoita kiinnittämään huomiota siihen, että mikäli hankintalakiin sisällytetään mahdollisuus purkaa hankintasopimus, on huomioitava myös sopimusoikeudellinen vahingonkorvausvastuu (positiivinen ja negatiivinen sopimusetu).

Vantaan kaupunki katsoo, että sanottu lainkohta edellyttää hankintayksiköltä jo hankintamenettelyvaiheessa huolellista varautumista sopimuskauden aikana mahdollisesti konkretisoituviin muutoksiin. Selkeiden tarkistuslausekkeiden laatiminen ja muutosten ennakointi saattaa olla hankalaa, etenkin pitkissä sopimuskausissa sekä laajoissa ja monimutkaisissa hankinnoissa.

Lainkohdan velvoitteet tulevat direktiivistä. Vantaan kaupunki katsoo, että lainkohdan velvoitteet laajentavat markkinaoikeuden toimivaltaa ja tulevat jonkin verran lisäämään hankintoja koskevia valituksia. Vantaan kaupunki kuitenkin toteaa, että hankintasopimuksen muuttamista koskevat säännökset on kirjattu lakiehdotukseen siten, että hankintasopimuksen muuttaminen lakiehdotuksen sallimissa puitteissa mahdollistaa hankintasopimuksen mukauttamisen vallitseviin olosuhteisiin ja siten edelleen mahdollistaa hankintojen sujuvuuden.

15 luku - oikeussuojakeinot

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 15 luvussa säädettäisiin julkisten hankintojen oikeussuojakeinoista. Mietinnössä muutettaisiin oikeussuojajärjestelmää muun muassa siten, että markkinaoikeuden päätöksestä valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa. Muutosehdotuksen yhteyksiä perustuslakiin on käsitelty muualla mietinnössä.

Näkemykset 15 luvun oikeussuojakeinoja koskevista säännöksistä:

Julkisia hankintoja koskevaa oikeussuojajärjestelmää muutetaan siten, että jatkovalitusoikeus markkinaoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa. Lisäksi hankintapäätöksiin, jotka koskevat dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä, ei saa hakea valittamalla muutosta markkinaoikeudelta, jollei markkinaoikeus tällaisessa tapauksessa ota asiaa käsiteltäväkseen myöntäen muutoksenhakijalle hankintalaissa tarkoitetun käsittelyluvan.

Oikeussuojajärjestelmää muutetaan myös siten, että markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee sitä, että hankintaa ei jaeta osiin tai että kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia. Edelleen muutoksenhaun kohteena ei edellä kuvatulla tavalla voi olla hankintayksikön päätös tai ratkaisu, joka koskee hankintalaissa esitettyjä ja suosituksenluonteisia tavoitteita ja periaatteita.

Oikeussuojajärjestelmää muutetaan myös siten, että muutoksenhakujärjestelmän ja tuomioistuinseuraamusten tehokkuutta varmistavan odotusajan pituutta lyhennetään 21 päivästä 14 päivään. Hankintayksiköiden käytössä olevaa hankintaoikaisumahdollisuutta laajennetaan siten, että hankintaoikaisua voidaan käyttää myös muissa kuin lain soveltamiseen liittyvän virheen tilanteessa, minkä lisäksi odotusaika on hankintayksiköllä käytössä voimassa olevan hankintalain 60 päivän sijasta 90 päivän ajan.

Vantaan kaupunki katsoo, että valituslupajärjestelmän sisällyttäminen hankinta-asioihin on perusteltua. Muilta osin liittyen oikeussuojakeinojen säännöksiin kaupungilla ei ole erityistä lausuttavaa.

16 luku - erinäiset säännökset

Mietinnön sisältämän lakiehdotuksen 16 luvussa säädettäisiin hankintasopimusten säilyttämisestä, komissiolle toimitettavasta seurantaraportista sekä lain voimaantulosta.

Näkemykset 16 luvun erinäisistä säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole tähän lukuun erityistä lausuttavaa.

Muuta lausuttavaa mietinnön hankintalakiehdotuksesta

Muuta lausuttavaa julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevasta lakiehdotuksesta:

Sen lisäksi, mitä parannus- tai muutosehdotuksia Vantaan kaupunki on tässä lausunnossa esittänyt, kaupunki haluaa lisäksi, että sekä perusteluosion että lakiehdotuksen kirjoitusasuun ja sen selkeyteen kiinnitettäisiin vielä kriittistä huomiota. Teksteissä on lakiteknisesti vieraita ja oudolta kuulostavia ilmaisuja sekä lukuisia kirjoitus- ja asiavirheitä. Myös tällä lyhyellä lomakkeella oli kirjoitusvirheitä. Sekä lakitekstin että lain perustelujen pitäisi olla hyvää ja selkeää lakikieltä.

Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (ns. erityisalojen hankintalaki)

Valmisteluryhmän mietintöön sisältyy myös erityisalojen hankintalain hallituksen esityksen luonnos. Lakiesitykseen sisältyisivät useimmat viranomaissektorin yleisen hankintalain uudistuksista ja uusista tavoitteista. Erityisalojen hankintalakia sovellettaisiin samoihin toimialoihin kuin voimassa olevassa hankintalaissa. Erityisesti lain soveltamisalaa ja määritelmiä koskevissa luvuissa on voimassa olevaan erityisalojen hankintalakiin nähden enemmän informaatiota. Erityisalojen hankintalaissa pysytettäisiin mietinnön mukaan voimassa olevan erityisalojen hankintalain yksi ainoa EU-kynnysarvojen taso. Erityisalojen hankintalaissa olisi edelleen tiettyjä hankintalakiin nähden väljempiä menettelysäännöksiä muun muassa neuvottelumenettelyä sekä puitejärjestelyjä koskien.

Näkemykset erityisalojen hankintalakia koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole erityistä lausuttavaa.

Laki rikosrekisterilain 6 §:n muuttamisesta

Mietinnön sisältämässä lakiehdotuksessa esitetään rikosrekisterilain 6 §:ää muutettavaksi siten, että tarjouskilpailuun voittaneen tarjoajan johto- ja valvontahenkilöt saisivat itseään koskevat ja hankintalainsäädännön poissulkemisperusteisiin liittyvät tiedot rikosrekisteristä oikeusrekisterikeskuksen kautta. Rikosrekisteriote voitaisiin myös luovuttaa hankintayksikölle poissulkemisperusteiden käsilläolon selvittämistä varten. Velvollisuus vaatia rikosrekisteritietoja tarjouskilpailuun voittajalta koskisi vain EU-kynnysarvon ylittäviä hankintoja. Lakiehdotuksella olisi vaikutuksia muun muassa oikeusrekisterikeskuksen työmäärään.

Näkemykset rikosrekisterilain muuttamista koskevista säännöksistä:

Vantaan kaupungilla ei ole erityistä lausuttavaa.

Muut näkemykset mietinnöstä

Tähän on mahdollista kirjoittaa muita näkemyksiä hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä:

Mietinnön alussa on kaksi virhettä, jotka Vantaan kaupunki haluaa oikaistavan. Mietinnössä mainitaan hankintapäällikkö Tiina Ekholm ja lakimies Susanna Boström. Tiina Ekholm on hankintajohtaja ja konsernilakimies Boströmin etunimi on Susanne.

Tämä lausunto on vasta LUONNOS. Lopullinen Vantaan kaupungin lausunto toimitetaan työ- ja elinkeinoministeriölle vasta sen jälkeen, kun Vantaan kaupungin kaupunginhallitus on käsitellyt lausunnon kokouksessaan 10.8.2015.